ePublishing
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
NATIONAL DOCUMENTATION CENTRE

Μακεδονικά

Τόμ. 34, Αρ. 1 (2004)

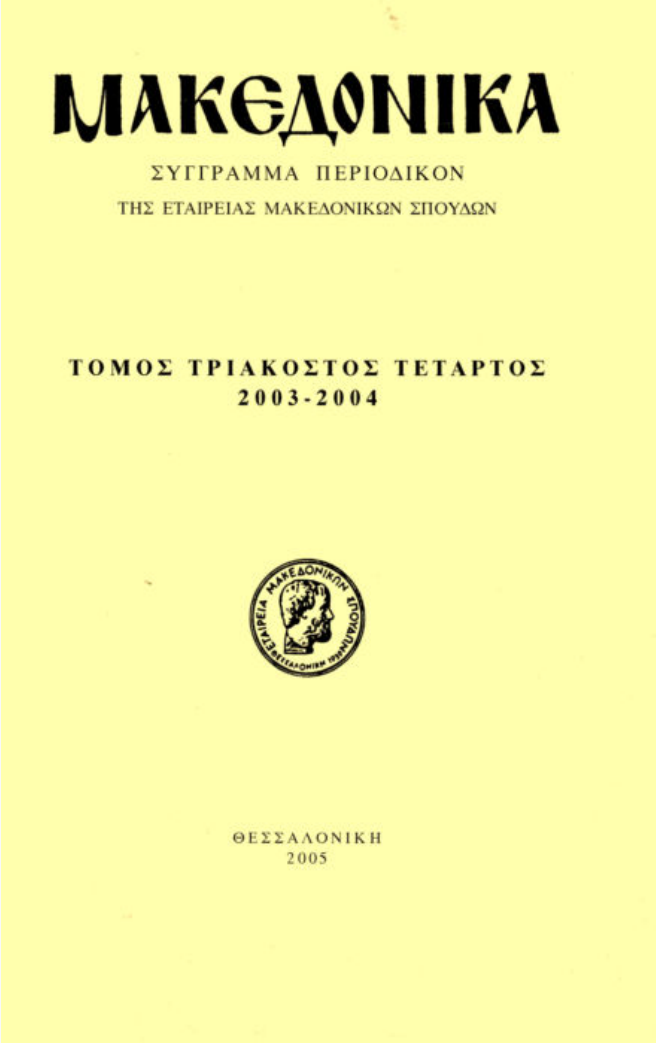

1906, στον Αλμυρό του Ν. Μαγνησίας το Μακεδονικό, το Βορειοηπειρώτικο, το Θρακικό ζήτημα

Αθ. Ε. Καραθανάσης

doi: 10.12681/makedonika.882

Copyright © 2014, Αθ. Ε. Καραθανάσης

Άδεια χρήσης Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0.

Βιβλιογραφική αναφορά:

Καραθανάσης Α. Ε. (2004). 1906, στον Αλμυρό του Ν. Μαγνησίας το Μακεδονικό, το Βορειοηπειρώτικο, το Θρακικό ζήτημα. *Μακεδονικά*, *34*(1), 410–414. https://doi.org/10.12681/makedonika.882

ζωγράφου, στά ὁποῖα ἡ κεραία αὐτή ἔχει ἐλαφρά κλίση πρός τά ἀριστερά. Τέλος, τό γράμμα πού ἔπεται τοῦ τονούμενου *ὅ* μπορεῖ νά εἶναι *Ι*, *Ρ* ἢ *Γ*, ἀπό τά ὁποῖα πιθανότερο φαίνεται τό δεύτερο.

ἔτ(ους) · *,ϛ ϡN: ἰν(δικτιῶνος) Ε*: Ἔτος 6950 ἀπό κτίσεως κόσμου ἢ 1441/42 μ.Χ., πού εἶχε πράγματι ἰνδικτιώνα 5. Ἔτσι μποροῦν νά χρονολογηθοῦν πλέον μέ ἀκρίβεια οἱ ἐνδιαφέρουσες τοιχογραφίες τοῦ ναοῦ, οἱ ὁποῖες ἔχουν τοποθετηθεῖ ἀπό τόν Στ. Πελεκανίδη στίς ἀρχές τοῦ 15ου αἰ. καί ἀπό τόν Ε. Τσιγαρίδα γύρω στά 1430[7].

Ἄς σημειωθεῖ ἐδῶ ὅτι ἡ Ἁγία Τράπεζα τοῦ ναοῦ[8] ἔχει ὡς βάση ἀδημοσίευτο μαρμάρινο ἐπιτύμβιο βωμό (εἰκ. 2), διαστάσεων 68×34-44×27-32,5 ἑκ., ὁ ὁποῖος εἶναι τοποθετημένος ἀνάποδα καί μέ τήν κύρια ὄψη του, στό ἄνω ἄκρο τῆς ὁποίας ὑπάρχει τό ὄνομα *ΠΑΡΜΕΝΙΔΗΣ* (εἰκ. 3), στραμμένη πρός ἀνατολάς. Στήν ὑπόλοιπη ἐπιφάνεια τῆς ἴδιας ὄψης ὑπάρχουν ἴχνη πολύ φθαρμένης ἐπιγραφῆς τεσσάρων ἢ πέντε στίχων (διακρίνονται κάποια μεμονωμένα γράμματα, ὅπως ἕνα *Α* στήν προτελευταία σειρά καί ἕνα *Υ* στήν τελευταία).

Ἀκόμη, στόν βόρειο τοῖχο τοῦ ἱεροῦ[9] ὑπάρχουν χαραγμένα ἢ γραμμένα μέ μελάνι, πιθανότατα κατά τόν 18ο αἰ., πολλά ὀνόματα, μεταξύ τῶν ὁποίων τά ἑξῆς: *στάμο, νάστο, σινετου, ανδρόνικος, παρασκεβα, τζαράπο.*

ΓΙΩΡΓΟΣ ΓΚΟΛΟΜΠΙΑΣ

1906, ΣΤΟΝ ΑΛΜΥΡΟ ΤΟΥ Ν. ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ ΤΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ, ΤΟ ΒΟΡΕΙΟΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ, ΤΟ ΘΡΑΚΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

Ἀπό τήν 1 Ἰουλίου 1906 ὥς τίς 31 Δεκεμβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους κυκλοφόρησε σέ δώδεκα φύλλα στόν Ἅλμυρό τοῦ Ν. Μαγνησίας μία μικροσκοπική ἐφημερίδα διαστάσεων 11×8,5 ἑκατοστά. Ἐκδότης τῆς ἐφημερίδος ὁ φαρμακοποιός Ἀλέξανδρος Ἀστέριος καί ἀρχικός τίτλος της *Τό Μίκριον τοῦ Ἅλμυροῦ* μέ ὑπότιτλο *Ἡ μικρότερα τῶν ἐφημερίδων τοῦ κόσμου.* Ἡ πρωτοτυπία της ἦταν τά χρώματα τῶν φύλλων: τό πρῶτο φύλλο ἦταν γκριζωπό, τό δεύτερο πρασινωπό, ἐνῶ στό φύλλο τῆς 1 Σεπτεμβρίου ὁ τίτλος ἔχει ἀλλάξει καί γίνεται *Τό Μεγαλεῖον τοῦ Ἅλμυροῦ* καί τό χρῶμα τοῦ φύλλου τώρα εἶναι ρόζ, οἱ διαστάσεις του εἶναι 16×11 καί οἱ σελίδες του ἔχουν αὐξηθεῖ σέ ὀκτώ. Τήν 1 Ὀκτωβρίου 1906 ἀλλάζει καί πάλιν ὁ τίτλος, ἡ ἐφημερίδα τιτλοφορεῖται *Ἅλμυρός* μέ ὑπότιτλο *Ἐφημερίς Ἐθνική καί τῶν τοπικῶν συμφερόντων*, ἐνῶ αὐξάνονται καί οἱ διαστάσεις σέ 20×14,5 ἑκατοστά καί τό χρῶμα τοῦ φύλλου γίνεται λευκό. Στό φύλλο αὐτό ἐμφανίζονται ὡς συνεργάτες ὁ διαχειριστής Κ. Πλάκας, δάσκαλος, ὁ γνωστός ἔφορος ἀρχαιοτήτων Θεσσαλίας Ἀπόστολος Ἀρβανιτόπουλος, ὁ ἐπίσης γνωστός Νικόλαος Γιαννόπουλος ἀναγραφόμενος ὡς *ἀρχαιολο-*

7. Βλ. ἀντίστοιχα Πελεκανίδης, *ὅ.π.*, σ. 18 καί Ε. Τσιγαρίδας, «Συμβολή στή χρονολόγηση τῶν τοιχογραφιῶν τοῦ ναοῦ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου στό Ζευγοστάσι Καστοριᾶς», *Φίλια ἔπη εἰς Γεώργιον Ε. Μυλωνᾶν*, τόμ. Γ΄, Ἀθῆναι 1989, σ. 337 σημ. 30, καί ὁ ἴδιος, *Τοιχογραφίες τῆς περιόδου τῶν Παλαιολόγων*, ὅ.π., σσ. 311, 340.

8. Πρόκειται γιά λίθινη πλάκα διαστάσεων 49,5×92×13,5 ἑκ., ἴσως ἀρχαῖο ἀρχιτεκτονικό μέλος.

9. Ὁ συγκεκριμένος χῶρος σήμερα εἶναι καλυμμένος μέ στερεωτικό ὕφασμα (τουλπάνι).

γῶν, ὁ Θ. Εὐστρατιάδης ἰατρός, ὁ Νῖκος Μιχόπουλος δάσκαλος ἀλλά ἀναγραφόμενος *ὡς γεωργικός*, μᾶλλον ἐκ τοῦ λόγου ὅτι δραστηριοποιοῦνταν στόν γεωργικό συνεταιρισμό *Γεωργικό Μετοχικό Ταμεῖο*, ὁ Γεώργιος Φίλωνος γεωργικός κ.ἄ. Στά ἑπόμενα φύλλα τῆς ἐφημερίδας οἱ μνημονευθέντες δέν παρέδωσαν καμμία συνεργασία. Ἡ ἐφημερίδα, πού ὥς τότε ἦταν διμηνιαία, ἀπό 11 Ὀκτωβρίου 1906 γίνεται δεκαήμερη μέ διαστάσεις μεγαλύτερες καί τούτη τή φορά 23×16 ἑκατοστά καί μέ τέσσερες σελίδες. Τό ἕβδομο φύλλο πού κυκλοφόρησε στίς 11 Νοεμβρίου 1906 δέν εἶναι ἔντυπο, ἀλλά χειρόγραφο καί τυπωμένο σέ πρωτότογονο πολύγραφο καί μέ διαστάσεις 30×20 ἑκατοστά. Ὁ ἐκδότης του μάλιστα ἀλλάζει καί τόν τίτλο πού γίνεται *Ἐφημερίς πολιτική καί φιλολογική ἐκδιδόμενη τρίς τοῦ μηνός*. Τά ἑπόμενα, καί τελευταῖα, φύλλα τῆς παράξενης αὐτῆς ἐφημερίδος κυκλοφόρησαν στίς 21 Νοεμβρίου 1906, στίς 11 Δεκεμβρίου, στίς 21 Δεκεμβρίου μέ «ἔκτακτον φύλλον διαφημίσεων», καί τό τελευταῖο, δωδέκατο φύλλο, στίς 31 Δεκεμβρίου. Στό τελευταῖο φύλλο ὁ ἐκδότης Ἀλέξανδρος Ἀστέριος προβαίνει σέ ἀπολογισμό τοῦ 1906 τῶν ἐθνικῶν, διεθνῶν καί τοπικῶν γεγονότων. Ἑπομένως ἡ ἐφημερίδα κυκλοφόρησε σέ δώδεκα συνολικά φύλλα ἀπό 1 Ἰουλίου 1906 ὥς 31 Δεκεμβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους. Ἡ ἐφημερίδα φαίνεται ὅτι τυπωνόταν στό τυπογραφεῖο τῆς λαρισινῆς *Μικρᾶς* τοῦ Θρ. Γ. Μακρῆ –ἡ ἀναγραφή σέ ἄκρη τοῦ 4ου καί 5ου φύλλου τῆς *Μικρᾶς* τοῦ Ἁλμυροῦ.

Μᾶς ἐνδιαφέρουν ὁρισμένα χαρακτηριστικά δημοσιεύματα τῆς μικροσκοπικῆς αὐτῆς ἐφημερίδος, ἡ ὁποία σημειωτέον ὅτι ἐκδίδεται σέ μία κρίσιμη γιά τά ἐθνικά θέματα ἐποχή, ὅπως ἦταν τό Μακεδονικό, τό Κουτσοβλαχικό, τό Βορειοηπειρωτικό, τό Θρακικό. Στό πρῶτο φύλλο της ἡ ἐφημερίδα ἀσχολεῖται μέ τό Κουτσοβλαχικό, τό ὁποῖο τό 1906, βρισκόταν σέ μία κρίσιμη καμπή ἐξαιτίας τῆς δραστηριότητος τῶν Ρουμάνων στή Μακεδονία, τήν Ἤπειρο καί τή Θεσσαλία πού εἶχε ὁδηγήσει, λίγο πρίν, στή διακοπή τῶν ἑλληνορουμανικῶν σχέσεων. Ὁ ἐκδότης καί ἀρθογράφος Ἀλέξ. Ἀστέριος, δέν διστάζει, μολονότι ἡ περιοχή τοῦ Ἁλμυροῦ κατοικεῖται ἀπό πολυάριθμους Βλάχους ὑφισταμένους τή ρουμανική προπαγάνδα, νά ἐπιτεθεῖ κατά τῆς Ρουμανίας σέ ὀξύτατο μάλιστα τόνο ἐξαιτίας ὄχι μόνο τῆς δραστηριότητός της στόν βορειοελλαδικό χῶρο, ἀλλά καί τῶν ἀπειλῶν της καί ἄλλων μέτρων πού ἡ χώρα αὐτή ἔλαβε σέ βάρος τῶν Ἑλλήνων τῶν ἐγκατεστημένων σέ ρουμανικές πόλεις (βλ. ἐπί τοῦ προκειμένου: Εὐ. Ἀβέρωφ Τοσίτσα, *Ἡ πολιτική πλευρά τοῦ Κουτσοβλαχικοῦ Ζητήματος*, Τρίκαλα 1992, γ΄ ἔκδοση ΦΙΛΟΣ).

Γράφει, μεταξύ τῶν ἄλλων, ὁ ἀρθογράφος: *Δέν θέλετε νά πιστεύσητε (οἱ Ρουμάνοι), θρασεῖς, ὅτι δέν μᾶς ἐπιτρέπεται νά προδώσωμεν τούς ἐν Μακεδονίᾳ ἀδελφούς ἡμῶν χάριν τῶν ὑλικῶν συμφερόντων τῶν αὐτόθι ἐγκατεστημένων Ἑλλήνων; Κτυπᾶτε λυσσωδῶς. Οὐχί, ποτέ δέν θά θυσιάσωμεν τήν ἐθνικήν ἡμῶν ἰδέαν, ὡς σεῖς πολλάκις συνειθίζετε, ὡς ἐξωνημένοι ἀγύρται. Ὁ Ἕλλην ἀεί ἔθεσε ὑπεράνω τῆς ὕλης τό πνεῦμα καί διά τοῦτο δέν εἶναι ἐφήμερος....* Στό δεύτερο φύλλο (1 Αὐγούστου 1906) ἡ ἐφημερίδα ἔχει θέμα της τό μακεδονικό, σέ μία ἐποχή πού ὁ Μακεδονικός Ἀγών βρισκόταν στήν ἀκμή του. *Οἱ Βούλγαροι εἶναι ἀγριάνθρωποι, ἔχουν ἀντάξια κυβέρνηση πού ἐνθαρρύνει τίς ἀκρότητες τῶν πολιτῶν της σέ βάρος τῶν Ἑλλήνων τῆς Βάρνας: Οἱ Βούλγαροι ... τῇ ἐπινεύσει τῆς ἀνταξίας κυβερνήσεώς των, ἐξεδίωξαν δίς ἄχρι τοῦδε, λιθοβολισμῷ, τόν Ἕλλληνα ἱεράρχην Βάρνης. Πολλάκις δέ τούς ἀόπλους Ἕλληνας τῆς ἐπικρατείας των κατέστρεψαν ἀπανθρώπως. Ἄλλη αὐτή ἀπόδειξις εἰς τό πεῖσμα τῶν ἐναντία διακηρυττούντων ὑποστηρικτῶν των ὅτι οἱ ἄθλιοι τοῦ Βόγα Μογγόλοι ἐπιζητοῦν τόν ἐκβουλγαρισμόν τῶν ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ Ἑλλήνων, τῶν ἀείποτε καί ἐν παντί ἀκρογωνιαίων στοιχείων πολιτισμοῦ καί εὐνομίας. Πράγμα τό ὁποῖον ἐπεζή-*

τησαν καὶ εἰς τὴν Μακεδονίαν, χώραν ἐντελῶς ξένην αὐτοῖς καὶ δὴ ὑπὸ ξένην κυριαρχίαν ... Ἐνθυμηθεῖτε τὰ τουρκικὰ σαρίκια σας τότε, καὶ τὰς τιάρας τοῦ Πάπα ἀργότερα. Ἀλλ' οἱ Ἕλληνες ποτὲ δὲν ἔπραξαν οὕτως, οὔτε καὶ εἰς τὸ μέλλον θὰ πράξουν. Σᾶς τὸ διακηρύττομεν!

Ὁ Ἀλέξ. Ἀστέριος ἐννοεῖ στό παραπάνω κείμενό του τούς ἀνθελληνικούς διωγμούς τῶν Βουλγάρων στήν Ἀνατολική Ρωμυλία, τήν ἐκδίωξη τοῦ μητροπολίτου Βάρνας Νεοφύτου (Ἰούν.-Ἰούλ. 1906), τήν προσπάθειά τους νά ἐκβουλγαρίσουν τούς ἑλληνικούς πληθυσμούς, σχέδιο πού θέλουν νά ἐφαρμόσουν στή Μακεδονία, μέ τήν ὁποία οὐδείς ἱστορικός δεσμός τούς συνδέει. (Γιά τά γεγονότα στή Βάρνα βλ. Μ. Μαραβελάκης - Α. Βακαλόπουλος, *Αἱ προσφυγικαί ἐγκαταστάσεις ἐν τῇ περιοχῇ Θεσσαλονίκης*, ἔκδ. Ι.Μ.Χ.Α., Θεσσαλονίκη 1955, σσ. 18-19).

Τά διαδραματιζόμενα τραγικά γεγονότα στή Μακεδονία ἔφθαναν βεβαίως καί στόν Ἅλμυρό· ἔτσι τήν 1 Ὀκτωβρίου 1906 ἡ ἐφημερίδα τοῦ Ἀλέξ. Ἀστερίου πληροφορεῖ τούς ἀναγνῶστες της γιά τή δολοφονία τοῦ μητροπολίτου Κορυτσᾶς Φωτίου, ἀλλά κάμει τό λάθος καί αὐτή, ὅπως συνέβη καί μέ ἄλλες ἀθηναϊκές ἐφημερίδες, νά θεωρήσει δολοφονηθέντα καί τόν μητροπολίτη Καστορίας Γερμανό Καραβαγγέλη: *Ἀκόμη δὲν ἐσπογγίσαμεν τὰ δάκρυά μας διὰ τὸν θάνατον τῶν δύο ἀρχηγῶν-ἡρώων Ἀρκούδα καί Γαρέφη, πεσόντων «περὶ πάτρης» καὶ ἤδη ἑτέρα ἀφορμὴ μᾶς δίδετε νὰ θρηνήσωμεν καὶ ἄλλους ἥρωας-ἀρχηγοὺς τοῦ δούλου γένους τὸν Κορυτσᾶς Φώτιον καὶ τὸν Καστορίας Γερμανόν ...*

Τό 1906 ἐξεδιώχθησαν ἀπό τήν Ἀνατολική Ρωμυλία χιλιάδες Ἑλλήνων καί πολλοί ἀπό αὐτούς ἐγκατεστάθησαν στή Νέα Ἀγχίαλο τοῦ Ν. Μαγνησίας. Ὁ ἀρθρογράφος ἐνημερώνει τούς ἀναγνῶστες γιά τό συλλαλητήριο πού ὀργανώθηκε στόν Ἅλμυρό ὑπέρ τῶν προσφύγων τήν Κυριακή 13 Ἰουλίου 1906, ἀλλά καί τόν ἔρανο τῶν συμπολιτῶν.του καί τό πάνδημο μνημόσυνο ὑπέρ τῶν θυμάτων. *Τὸ ψήφισμα τοῦ συλλαλητηρίου ἐκτυπωθὲν διενεμήθη εἰς ὅλα τὰ ἐν Εὐρώπῃ, Ἀμερικῇ καὶ Ἀφρικῇ ἑλληνικὰ καὶ φιλελληνικὰ κέντρα μὲ τὴν παράκλησιν ὅπως τὸ δημοσιεύσουν εἰς τὰς ἐπιχωρίους ἐφημερίδας πρὸς γνῶσιν τῶν πολιτισμένων τῆς οἰκουμένης, διότι καὶ πρὸς ἐκείνους ἀπευθύνετο, αὐτοῖς δὲ προπαντός, οἱ φιλελεύθεροι λαοί, πρέπει ν' ἀκούσουν τὰ δίκαια παράπονα κατὰ τῶν ἀπὸ βορρᾶ καννιβάλων.* Διαπιστώνει κανείς ἀπό τό κείμενο αὐτό τήν ἐθνική εὐαισθησία τῆς θεσσαλικῆς αὐτῆς πόλεως, ἀλλά καί τήν ἀλληλεγγύη τῶν πολιτῶν της πρός τούς κατατρεγμένους Θρακιῶτες.

Ἡ ἐγκατάσταση τῶν προσφύγων τῆς Ἀγχιάλου στόν Ἅλμυρό καί τήν περιοχή του προκάλεσε ἔντονες διαφωνίες: ὁ γνωστός *ἀρχαιολογῶν* Ν. Γιαννόπουλος ὑπεστήριζε τήν ἐγκατάστασή τους στήν περιοχή τοῦ Ἅλμυροῦ καί ὄχι στή σημερινή Νέα Ἀγχίαλο τοῦ Ν. Μαγνησίας, ὅπου ἐγκατεστάθησαν, ἐνῶ ὁ ἐκδότης καί ἀρθρογράφος Ἀλέξ. Ἀστέριος ὑπεστήριζε ὅτι ὠφέλιμο γιά τήν Ἑλλάδα ἦταν νά ἐγκατασταθοῦν στή Μακεδονία καί στή νότια Θράκη γιά νά ἐνισχύσουν τόν ἐκεῖ Ἑλληνισμό ἔναντι τῶν ξένων ἐπιδιώξεων. Ἔτσι στό κύριο ἄρθρο τοῦ πέμπτου φύλλου, 11 Ὀκτωβρίου 1906, μέ τίτλο *Ἡ ἐγκατάστασις τῶν Ἀγχιαλιτῶν οὐχὶ ἐν Θεσσαλίᾳ*, ἔγραφε: *...ὅτι ὑπὸ ἐθνικὴν ἔποψιν εἶναι ἀσύμφορος ἡ ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος ἐγκατάστασις τῶν ἐκ Βουλγαρίας καὶ βορείας Θράκης (Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας) προσφύγων. Προτιμοτέρα εἶναι ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἡ εἰς Μακεδονίαν καὶ νοτίαν Θράκην ἐγκατάστασίς των πρὸς πύκνωσιν τοῦ ἐκεῖ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ, καὶ μετάδοσιν περισσοτέρου μένους ἐχθρικοῦ πρὸς τοὺς βαρβάρους ἐπιδρομεῖς τοῦ Βορρᾶ, διότι βεβαίως δὲν πρόκειται μόνον περὶ τῆς σωτηρίας ὀλίγων χιλιάδων ὁμοφύλων καταδιωκομένων, ἀλλὰ περὶ ὑπερισχύσεως ἐν χώραις διεκδικουμέναις ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἐκείνων οἵτινες*

κατεδίωξαν καὶ τοὺς πρόσφυγάς μας τούτους, καὶ ἥτις ὑπερίσχυσις δὲν θὰ συντελεσθῇ βεβαίως μὲ τὴν ἐκεῖθεν ἀπομάκρυνσιν τῶν κρατούντων τὰς ἐθνικὰς ἐκεῖ ἐπάλξεις. Μάλιστα εὐχῆς καὶ ὑψίστης ἐθνικῆς ὠφελείας ἔργον ἤθελεν εἶσθαι, ἐὰν οὐχὶ μόνον τοὺς ἐκεῖ νὰ συγκρατῶμεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκ τῆς ἐλευθέρας μεταναστεύοντας εἰς Ἀμερικὴν ἢ ἄλλαχοῦ νὰ εὑρίσκωμεν τρόπον νὰ τοὺς μετοχετεύσωμεν ἐκεῖ.

Ὁ Ἀλέξ. Ἀστέριος ἀσχολήθηκε, ὡσαύτως, καί μέ τό βορειοηπειρωτικό ζήτημα πού καί αὐτό βρισκόταν σέ κρίσιμη καμπή, δοθέντος, ὅτι εἶχαν ἀρχίσει οἱ διεργασίες στούς κύκλους τῶν Μ. Δυνάμεων τῆς ἐποχῆς γιά τή δημιουργία τοῦ ἀλβανικοῦ κράτους, πού τελικῶς καί ὁδήγησαν στό πρωτόκολλο τῆς Φλωρεντίας (Δεκέμβριος 1913) στήν ἵδρυσή του μέ τήν παράλληλη κατάφωρη ἀδικία σέ βάρος τῆς Β. Ἠπείρου. Ἔτσι, στό ἕβδομο φύλλο της ὁ ἐκδότης ἀσχολεῖται μέ τήν Β. Ἤπειρο στό κύριο ἄρθρο του πού τιτλοφοροῦνταν *Ἤπειρος καὶ Ἀλβανία*. Στό ἄρθρο αὐτό ὁ Ἀλέξ. Ἀστέριος συζητεῖ τά περί τοῦ ἀλβανικοῦ ζητήματος σέ μία ἐποχή πού βρίσκεται σέ ἔξαρση ὁ ἀλβανισμός καί οἱ Μ. Δυνάμεις σχεδιάζουν τήν ἵδρυση τοῦ ἀλβανικοῦ κράτους καί τό ἐπέτυχαν τελικῶς. Ὁ συντάκτης τοῦ ἄρθρου γνωρίζει πολύ καλά τά πράγματα, κατηγορεῖ μάλιστα ἐκείνους πού προσπαθοῦν νά πείσουν ὅτι οἱ γεωγραφικοί ὅροι Ἀλβανία καί Ἤπειρος ταυτίζονται καί ὅτι ἡ Ἤπειρος εἶναι μία νότια ἐπαρχία τῆς Ἀλβανίας ὅπως ἡ Γκεκαρία εἶναι βόρεια. Ἀπό τήν ἄλλη, συνεχίζει ὁ συντάκτης τοῦ ἄρθρου, ὑπάρχει ἡ φανατική μερίδα τῶν μεγαλοϊδεατῶν πού θεωρεῖ ὅτι Ἤπειρος καί Ἀλβανία πρέπει νά ἐνταχθοῦν στό ἑλληνικό κράτος ὑπό τήν ὀνομασία Ἀλβανία θέλοντας, τοιουτοτρόπως, νά κολακεύσουν τούς Ἀλβανούς. Καί ἐδῶ εἶναι τό μέγα λάθος τους, γράφει ὁ Ἀλέξανδρος Ἀστέριος, ἀφοῦ οἱ δύο αὐτές γεωγραφικές περιοχές οὐδεμία ἱστορική ἤ ἄλλη σχέση ἔχουν ἡ μία μέ τήν ἄλλη, ἀφοῦ ἡ πορεία τους ἦταν στήν προοπτική τοῦ χρόνου πολύ διαφορετική: ἡ Ἤπειρος, ἀσφαλῶς, ἑλληνική καί ἡ Ἀλβανία πού, ἐδῶ καί 500 χρόνια ἔχοντας γνώρισμα τόν μωαμεθανισμό *ἠκολούθησεν ἀντίθετον πρὸς τὸν Ἑλληνισμὸν δρόμον*, ὁ ὁποῖος μάλιστα Ἑλληνισμὸς *οὐδέποτε ἔπαυσεν οὔτε θὰ παύσῃ νὰ παρέχῃ πᾶσαν ἀδελφικὴν εἰλικρινῆ ἀρωγήν, διότι περισσότερον παντὸς ἄλλου γείτονος –ψευδοενδιαφερομένου– ἡμεῖς συναισθανόμεθα τὸν ἐκ τῆς ἀπωλείας ἀδελφοῦ πόνον.* Ὁ Ἀλέξ. Ἀστέριος ἐδῶ παρουσιάζεται τῷ ὄντι προφητικός καί ἐκφράζει, ἐπιπλέον, τήν ἀπορία του πῶς ὁ ἀλβανικός λαός διεκδικεῖ τήν Ἤπειρο, ὁ ὁποῖος *οὔτε καὶ αὐτὸς γνωρίζει διατί μᾶς ζητεῖ τοιοῦτόν τι...* Καί λυπεῖται ὅτι στήν Ἀθήνα κυκλοφοροῦσαν γεωγραφίες καί χάρτες ὅπου ὁ γεωγραφικός ὅρος Ἤπειρος ἀντικαθίσταται μέ τό Ἀλβανία. Ὁ αὐτός ἀρθρογράφος ἐπισημαίνει τά σχέδια Αὐστριακῶν καί Ἰταλῶν πού *ὑποβλέπουν τὴν Ἀλβανία καὶ ἐπιθυμοῦν νὰ ἀλβανοποιήσουν, στὴ συνέχεια, καὶ τὴν Ἤπειρον «τὴν καθαρῶς ἑλληνικὴν ταύτην χώραν»*. Καί εἶναι ἀλήθεια ὅτι, ὥς τό 1913, ἔτος ἱδρύσεως τοῦ νεόκοπου ἀλβανικοῦ κράτους σκληρός ἦταν ὁ ἀνταγωνισμός τῶν δύο αὐτῶν δυνάμεων, τῆς Ἰταλίας καί τῆς Αὐστρίας, μέ τήν πρώτη νά ἔχει κερδίσει καί νά ἔχει ἐπιβάλει ὥς τό 1940 τή δική της πολιτικοοικονομική παρουσία στήν Ἀλβανία. Γιά ὅλα τά ἀνωτέρω βλ. Κ. Α. Βακαλόπουλος, *Ἤπειρος. Ἱστορία τοῦ Βορείου Ἑλληνισμοῦ*, ἐκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1992.

Στόν ἀπολογισμό τοῦ 1906 ὁ Ἀλέξ. Ἀστέριος μᾶς πληροφορεῖ ὅτι κάτοικοι τοῦ Ἁλμυροῦ, Ἠπειρῶτες τήν καταγωγή, εἶχαν συστήσει τόν «Ἠπειρωτικόν Σύλογον Πύρρος ὁ Ἀετός» μέ πρωτοβουλία τοῦ Ἠπειρώτου ἰατροῦ Εὐσταθιάδου, *τοῦ ὑπὲρ πατρίδος ὑποστάντος ἐμπόρου Γ. Πλάκα* μέ σκοπό τή στήριξη τῶν συμπατριωτῶν του· δυστυχῶς ὁ Σύλλογος αὐτός δέν εὐδοκίμησε. Παρηγορεῖται, ὡστόσο, ὁ Ἀλ. Ἀστέριος ἀπό τή δραστηριότητα πού εἶχε ἀναπτύξει στόν Ἁλμυρό ὁ μακεδονικός σύλλογος «Μέγας Ἀλέξανδρος». Ὁ σύλλογος αὐτός εἶχε ἱδρυθεῖ μέ πρωτοβουλία τοῦ ἐν

Βόλῳ Μακεδονικοῦ Σωματείου πού ἐκπρόσωποί του ἐπισκέφθηκαν τόν Ἀλμυρό, ὅπου κατοικοῦσαν πολλοί Μακεδόνες καί μέ τή βοήθεια τοῦ Παντελῆ Παπαδοπούλου καί τοῦ ζωγράφου Ἀποστολίδη ἵδρυσαν τόν ὡς ἄνω σύλλογο. Στόν Ἀλμυρό δραστηριοποιοῦνταν γιά τά ἐθνικά θέματα καί πατριωτικό σωματεῖο ὑπό τήν ἐπωνυμία «Ἡμῆμα τῆς Ἑταιρείας Ἑλληνισμός»· τήν πρωτοβουλία τῆς ἱδρύσεώς του εἶχαν ὁ ἴδιος ὁ Ἀλέξ. Ἀστέριος, ὁ παλαίμαχος πολιτευτής Φίλων καί ὁ Ἠπειρώτης τήν καταγωγή Εὐσταθιάδης. Τό σωματεῖο αὐτό ὀργάνωσε τρεῖς ἐκδηλώσεις: τήν πρώτη μέ ἀφορμή τήν Ἅλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως καί μέ τή συμπλήρωση ἔτους ἀπό τήν ἵδρυσή του, τή δεύτερη *κατά τόν διωγμόν καί τήν καταστροφήν τῶν ἐν Βουλγαρίᾳ ὁμογενῶν* μέ τήν ὀργάνωση συλλαλητηρίου, τήν ἔκδοση ψηφίσματος καί *τήν διοργάνωσιν εὐεργετικῆς θεατρικῆς παραστάσεως*· ἡ τρίτη ἐκδήλωση ἀφοροῦσε σέ ποιητική ἑσπερίδα μέ τήν εὐκαιρία *τῆς ἐντεῦθεν διελεύσεως τοῦ τυφλοῦ ποιητοῦ Τραμπακουλουπούλου* τῆς ὁποίας τά ἔσοδα διετέθησαν ὑπέρ τοῦ στόλου. Ἐκπρόσωπος τοῦ συλλόγου παρέστη μάλιστα καί στήν Ἐθνική Διάσκεψη τῶν Ἀθηνῶν.

Αὐτή εἶναι ἐν ὀλίγοις ἡ ἱστορία τῆς μικρῆς αὐτῆς ἐφημερίδος τῆς θεσσαλικῆς ἐπαρχίας, ὅπου ἀποτυπώνεται ἡ ἀγωνία ἀνησύχων πολιτῶν της γιά τήν πορεία τῶν ἐθνικῶν μας θεμάτων, τοῦ μακεδονικοῦ, τοῦ βορειοηπειρωτικοῦ, τοῦ θρακικοῦ, τῆς προετοιμασίας τῆς χώρας γιά τούς βαλκανικούς πολέμους.

Τήν ἐφημερίδα αὐτή παρουσίασε στό ἔνθετο τῆς ἱστορικῆς ἐφημερίδος τοῦ Βόλου *Η Θεσσαλία* μέ τίτλο «Διαδρομές» ὁ κ. Βίκτωρ Κοντονάτσιος, πρόεδρος τῆς Φιλαρχαίου Ἑταιρείας Ἀλμυροῦ «Ὄθρυς» καί οἱ συνεργάτες του κ.κ. Ἀνδρέας Τρέσκας καί Γιάννης Μπίσδρας –Κυριακή 15 Φεβρουαρίου 2004–, ἀφιέρωμα *Ὁ Τύπος τοῦ Ἀλμυροῦ*. Ἀπό τό ἀφιέρωμα αὐτό ἐλήφθησαν καί οἱ παραπάνω πληροφορίες.

Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης ΑΘ. Ε. ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΑΠΟ ΤΗ ΔΡΑΜΑ

Κατά την αναζήτηση ανεκδότων εγγράφων[1], ελληνικών και τουρκικών, της νεότερης ιστορίας της Μακεδονίας εντοπίσαμε σε παλαιοπωλείο της Κωνσταντινουπόλεως, μεταξύ άλλων εγγράφων, δύο έγγραφα που αφορούν τη Δράμα.

Το πρώτο έγγραφο αναφέρεται σε μίσθωση εργαστηρίου, που συντάχθηκε από

1. Καρπός των αναζητήσεών μας από επισκέψεις σε οικίες κυρίως προσφύγων, που είχαν την ευγενή καλοσύνη να μας δωρίσουν έγγραφα ή να μας παρέχουν φωτοαντίγραφά τους, από αγορές σε παλαιοπωλεία της Κωνσταντινουπόλεως και από το Μπιτ-παζάρ Θεσσαλονίκης, παρουσιάσαμε τις εξής μελέτες: α) «Δύο έγγραφα (πωλητήριο-εξοφλητικό) από το Σκοπό της Ανατολικής Θράκης», *Περί Θράκης* 1 (2001) 215-220. β) «Ανέκδοτο πωλητήριο έγγραφο της κοινότητας Βογδάντσας (Γευγελή)», *Μακεδονικά* 33 (2001-2002) 327-331. γ) «Πατριαρχική Εγκύκλιος του Ιωακείμ Γ΄ προς τον μητροπολίτη Καισαρείας Γερβάσιο περί εκκλησιαστικών δικαίων και προνομοίων», *Πρακτικά Α΄ Πανελλήνιου Επιστημονικού Συνεδρίου: Καππαδοκία· Ιστορία, Θεολογία, Παιδεία, Πολιτισμός (22-24 Σεπτεμβρίου 2000)*, Θεσσαλονίκη 2002, σσ. 305-324. δ) «Ο κανονισμός του Ελληνικού Μαθητικού Μορφωτικού Συλλόγου "Ο Φοίνιξ" της Μεγάλης του Γένους Σχολής» [υπό έκδοση στα πρακτικά της ημερίδας που διοργάνωσε η Εταιρεία Μελέτης της καθ' ημάς Ανατολής (30 Νοεμβρίου 2002) με θέμα: «Η Μεγάλη του Γένους Σχολή. Ιστορία και προσφορά»]. ε) «Εκδρομή των τελειοφοίτων του Α΄ Γυμνασίου Θηλέων Θεσσαλονίκης στην Αδριανούπολη κατά το έτος 1952», εφημ. *Ο Πολίτης* (Αθήνα) Ιούνιος 2002, αριθ. φ. 422, σ. 10.